

Αριθ. 33
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΜΕΤ' ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ· ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ
καθηγητοῦ τῆς Γεωλογίας
ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Πολυτεχνεῖῳ
ΕΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ:
ΝΙΚ. Κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ Δρ. Φ. Ε.
ΑΛΕΞΑΝ. Δ. ΒΑΛΒΗ Δρ. Φ. Ε.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐτήσια	Δρ. 7.—
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	7.50
Βεζάμηνος	4.—
Ἐν τῷ Εξωτερικῷ Φρ. χρ. 8.—	

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ»

‘Οδὸς Φειδίου ἀριθ. 13
κατωτέρω τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

TΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

15 — ΛΕΠΤΑ — 15

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Περὶ θρέψεως κατὰ τὸν Α. Βερν-
στάϊν ὑπὸ Κ. Μητσοπούλου μετὰ δύο σχημάτων.—Ο ἐνο-
φθαλμισμὸς καὶ ἔγκεντρισμὸς τῆς πορτοκαλέας καὶ τῶν κιτρω-
δῶν ἐν γένει ὑπὸ Σπυρ. Χασιώτου μετὰ τριῶν σχημάτων.—
Περὶ θηλάσσεως τῶν βρεφῶν ὑπὸ Λ. Χρίστοβίτς.—Η Κεφαλ-
ληνία ὑπὸ φυσικὴν ἐποψὶν ὑπὸ Α. Σκινιζούλου.—Μαθημα-
τικὸν παίγνιον—Γέσσαρες συμβουλαὶ καθ' ἐδομάδα.

ΠΕΡΙ ΘΡΕΨΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ Α. ΒΕΡΝΣΤΑΪΝ

ὑπὸ Κ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια τοῦ προηγ. φύλλου)

§ 5. Τέ παράγεται ἐκ τῶν μητρικῶν γάλα-
κτος, ἀφοῦ τοῦτο εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶμα
τοῦ βρέφους.

Τὸ βρέφος ἔξερχόμενον τοῦ κόλπου τῆς μητρός του,
ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον φέρον αἷμα, σάρκας, ὅστε καὶ
ὅργανα διάφορα, ἀτινα ἐσχηματίσθησαν καὶ ἐτράφησαν
ἐν τῇ γαστρὶ τῆς μητρὸς ὑπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς.

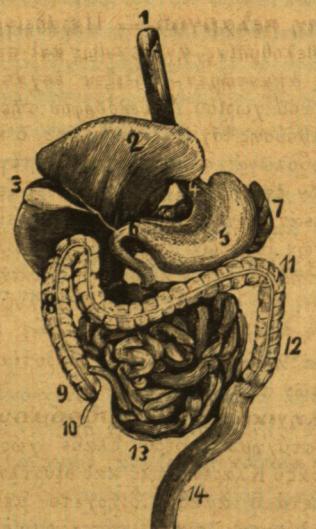
Ἄμπελός τοῦ βρέφους διὰ τῆς ἀντρακικὸν
παύει νὰ τρέφηται ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ νὰ ἀποβάλῃ
διὰ τοῦ μητρικοῦ σώματος πᾶσαν ἀγροτικὸν αὐτῷ
ὅλην. Τὸ βρέφος ἀνεξαρτήτως, ηδη ἀνυπνέει καὶ ἀπο-
κρίνει παραχρῆμα διὰ τῆς ἀνυπνοής του ἀνθρακικὸν
στοιχεῖον ἐν μορφῇ ὁξείᾳ θεραπείας. Τὸ δέρμα ἀρχεται νὰ
διαπνέη καὶ νὰ ἔχῃ γρήγορα καὶ ὁξυγόνον
ἐν μορφῇ ὅδατος ἢ ὄδροτεμῶν διὰ τοῦ οὔρου δ' αὐτοῦ
ἀπάγεται ἀξωτον. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα, ἀνθρακικὸν
στοιχεῖον, ὄδρογόνον καὶ ἀξωτον ὑπῆρχον
προηγουμένως ἐν τῷ σώματι τοῦ βρέφους ὡς ζῶντα

μόρια, κατέστησαν ὅμως νῦν ἀγροτικὰ καὶ ἀπομακρύ-
νονται τοῦ σώματος.

Ως ἐκ τούτου καθίσταται δῆλον, ὅτι τὸ βρέφος
ἔχει ἀνάγκην ἀντιδόσεως, ἵτις παρέχεται αὐτῷ διὰ
τοῦ γάλακτος, ὅπερ ἐμπειρίει τὰ σώματα ταῦτα.

Πώς ὅμως γίγνεται τοῦτο;

Τὸ γάλα διὰ τοῦ οἰσοφάγου τοῦ βρέφους ὀλισθαί-
νει ταχέως ἀπὸ τὸ στόμα εἰς τὸν στόμαχον αὐτοῦ.

Ο πεπτικὸς σωλήνη μετά
τοῦ ἥπατος τοῦ παγκρέα-
τος καὶ τοῦ σπληνός.

1 οἰσοφάγος.

2 ἥπαρ.

3 χοληδόχος κύστις.

4 καρδία.

5 στόμαχος.

6 πυλωρός.

7 σπλήν.

8 παχύ ἔντερον.

9 τυφλόν.

10 σκωληκοειδ. ἀπόφυσι-

11-12 κῶλον.

13 λεπτά ἔτερα.

14 ἀπευθυμένον.

ἐνῷ δ' εἰσέτι τὸ γάλα εὑρίσκεται ἐν τῷ στόματι, συ-
ναντῷ ἰδιαῖμα τοῦ ὄγρον καὶ ἀναμίγνυται μετ' αὐτοῦ,
ἥτοι τὸ σίκλον, ὅπερ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ παρασκευάζῃ
τὰς ἐν τῷ στομάχῳ δεούσας τοῦ γάλακτος ἀλλοιώσεις.
Ἐν τῷ στομάχῳ δὲ πρὸ πάντων χωρεῖ ἡ κυρία λειτουρ-
γία. Τὰ τοιχώματα τοῦ στομάχου ἐκκρίνουσιν ὄγρον,

όπερ γαστρικὸν ὑγρὸν καλεῖται καὶ ἔχει τὴν ιδιότητα
οὐ μόνον γάλα, ἀλλὰ καὶ στερεὰς κατακεκομένας
καὶ μεροσκευμένας τροφὰς νὰ μεταβάλῃ εἰς πόλτον.

Ἡδυνήθη δὲ ἡ ἐπιστήμη νὰ παρασκευάσῃ καὶ διὰ
τῆς τέχνης τὸ γαστρικὸν τοῦτο ὑγρόν, ὥστε νῦν εἶνε
δυνατὸν τὴν τῆς πέψεως λειτουργίαν, ἣτοι τὴν εἰς
πόλτον μεταβολὴν στερεῶν τροφῶν, π. χ. ἐπιπάγου
(κόρας) ἄρτου καὶ χρέατος, νὰ παρατηρᾶμεν ἐντὸς ὑε-
λίνου κυπέλλου, εἰς τὸ ὄποιον ἐσφρίθη θερμὸν γαστρι-
κὸν ὑγρὸν θερμανθὲν καταλλήλως.

Περιτωθείσης δὲ τῆς πέψεως, ἀνοίγει ἡ πρὸς τὰ
ἐντερα ἄγουσα κατωτέρα ὥπη τοῦ στομάχου (ὁ πυλω-
ρός), ἣτις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πέψεως ἡτο κεκλει-
σμένη διὰ μυός, καὶ ὁ πόλτος χύνεται εἰς τὴν συγέ-
χειαν τοῦ στομάχου, τὰ ἔντερα, ἀτινα ἀποτελοῦσιν
ἔνα καὶ μόνον καὶ πολλὰς συστροφὰς σχηματίζοντα
σωλήνα. Καὶ ἐντὸς τούτου ἀναμίγνυνται μετὰ τοῦ
πόλτου διάφορα ὑγρά, π. χ. τὸ παγκρεατικὸν ὑγρόν,
ἡ χολὴ καὶ τὸ ἐντερικὸν ὑγρόν, ἀτινα περιτοῦσι τὴν
πέψυν, ἀχρὶς οὐ διάρτος χωρίσθη εἰς δύο μέρη, ἡτοι
τὸν ἐντερικὸν χολόν, οστις ἐνέχει τὰ τὸ σῶμα τρέφου-
τα συστατικά, καὶ εἰς στερεόν τι μέρος, ὅπερ εἶνε ἀ-
καταλλήλον διὰ τὴν θρέψιν (περιττώματα) καὶ θάπο-
μακρυνθῇ διὰ τῆς κατωτέρας τοῦ ἐντερικοῦ σωλήνος
οπῆς (τῆς ἔδρας).

Πῶς δύως ὁ θερπτικὸς οὔτοις τῷ ἐντέρῳ χυλὸς
μεταδίδοται εἰς ἀπαντα τοῦ σώματος τὰ μέρη;

Ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων τοῦ στομάχου καὶ τῶν λε-
πτῶν ἐντέρων ἐξαπλοῦται λεπτὸν δίκτυον ἐκ λεπτοτά-
των αἱματοφόρων ἀγγείων, ἀτινα κατὰ τὴν διάρκειαν
τῆς πέψεως παραλαμβάνουσι τὸ ὕδωρ καὶ πᾶν ὅ, τι ἐν
αὐτῷ ὑγροποιεῖται. Ἐκτὸς τούτων εύρισκονται καὶ
ἀπαντῶν ἐντέρων τὸ μῆκος εἰς μεγάλην ποσότητα
μικρὰ ἀγγεῖα, ἀτινα ψυλοφόρα ἀγγεῖα καλούμενα,
ἀναμιγνύσαι τὸν χυλὸν τοῦτον. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἀγγεῖα
ταῦτα εύρισκονται καθ' ἀπαν τὸ μῆκος τῶν ἐντέρων,
ῶν τὸ μῆκος εἰς τοὺς ἡλικιά εἶνε καὶ 30 ποδῶν, ἡ
ἀναμιγνύσις αὐτῆς, ὅταν ὑγιὲς τὸ σῶμα, γίγνεται τε-
λεία, ἡ δὲ κυρία τροφὴ εἰσέρχεται ὀλόκληρος εἰς τὰ
λεπτὰ ταῦτα χυλοφόρα ἀγγεῖα.

Πάντα δὲ τὰ λεπτὰ ταῦτα ἀγγεῖα συνέρχονται
ὅπεισθεν καὶ κάτω παρὰ τὴν σπονδυλικὴν στήλην καὶ
ἐνοῦνται εἰς ἔνα κοινὸν κλάδον ἡ σωλήνα, ὅστις ἀνέρ-
χεται μέγρι τοῦ θώρακος; ἐνταῦθι ὁ χυλοφόρος οὔτοις
σωλήνη συμφύεται μετά τινος τῶν μεγάλων φλεβῶν,
ἐν τῇ ὁποίᾳ εὑρίσκεται αἷμα κυκλοφοροῦν καὶ πλησιά-
ζον νὰ ρεύσῃ πρὸς τὴν καρδίαν, ὅπως ἐκ ταύτης διάλ-
λην ὁδοῦ μεταδοθῇ εἰς ὀλόκληρον τὸ σῶμα.

Ἡ τροφὴ λοιπόν, ως καὶ τὸ μητρικὸν γάλα, ὑπὸ¹
ἀλλοιαῖν μορφῶν, ἡτοι ως χυλός, ὅστις μεγάλην πρὸς
τὸ αἷμα ὁμοιότητα ἔχει, φθάνει μετὰ μικρῶν περιο-
δείκν εἰς τὸ αἷμα καὶ ἀναμίγνυται μετὰ τούτου, ἡ

όρθότερον μεταβάλλεται καὶ αὕτη εἰς πραγματικὴν
αἷμα.

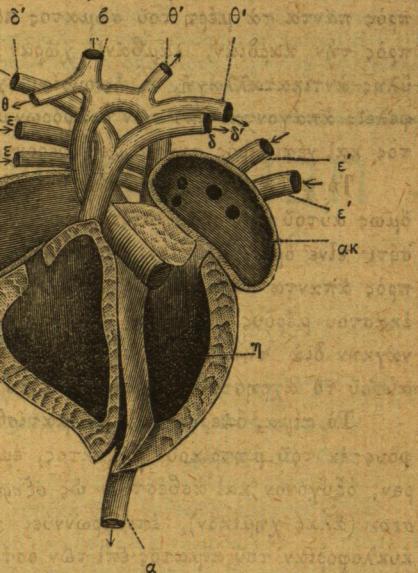
Κατωτέρω λοιπὸν θέλομεν ἐξετάσει, τί ἐκ τοῦ
αἵματος παράγεται.

§ 6. Πῶς τὸ αἷμα ἐν τῷ σώματε εἰς τὸν σῶμα μεταβάλλεται.

Πάνυ προσηκόντως καλοῦσι τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώ-
που τὸ ἐκ ὑγρᾶ καταστάσει διατελοῦντα ἀθρωπίον σῶμα.
Τὸ αἷμα σκοπὸν ἔχει νὰ μεταβάλληται εἰς τὸν τοῦ
ἀνθρώπου σῶμα, ὅπερ ἐν στερεᾷ διατελεῖ καταστάσει.

Ο κόσμος ἐξεπλάγη, ὅτε ὁ μέγας φυσιοδιφῆς Liebig ἐκάλεσε τὸ αἷμα ὑγρὸν κρέας· ώς ἐκ τούτου
δικαίως δυνάμεθα ἔτι μαλλὸν νὰ χωρήσωμεν καὶ ν'
ἀποκαλέσωμεν τὸ αἷμα ὑγρὸν ἀθρωπίον σῶμα. Ἐκ
τοῦ αἵματος οὐ μόνον κατασκευάζονται ἀνθρώπιναι
σάρκες, ἀλλὰ καὶ ὅστε καὶ ἐγκέφαλος καὶ πιελή-
προσέτι ὄδοντες, ὄφθαλμοι, ἀρτηρίει, χόνδροι, νεῦρα,
τένοντες καὶ τρίχες.

Σφάλλεται δὲ ὁ νομίζων, ὅτι αἱ οὐσίαι αὗται τοῦ
ἀνθρώπινου σώματος εὑρίσκονται ἐν τῷ αἵματι ἀπορ-
ρευσταμέναι, ώς τὸ σάκχαρον ἐν τῷ ὕδατι, ὅπου τὸ
ὕδωρ διαφέρει οὐσιαδῶς τοῦ ἐν αὐτῷ εὑρίσκομένου σάκ-
χαρου, ὅλλα πρέπει νὰ θεωρήσῃ τὸ αἷμα ως ἀποτε-
λοῦν τὴν τῆς οἰκοδομίας ὕλην, ἐξ τῆς κατασκευάζονται
πάντα τὰ μέρη τοῦ στερεοῦ σώματος.

Ἡ καρδία καὶ τὰ εὖ αὐτῆς ἐκφύσιμα ἀγγεῖα.

(Παράστασις θεωρητική· αἱ βαλβίδες ἐλλείπουσι).

δκ, δεξίς κόλπος. γ, δεξιά κοιλία. ακ, ἀριστερὸς κόλπος. η, ἀριστερά κοιλία. φ, φ', ἀνω καὶ κάτω κοιλία φλέψ. δ, δ', οἱ δύο βραχίονες τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας. ε, ε, ε', ε'', αἱ τέσσαρες πνευμονικαὶ φλέβες. θ, θ', θ'', θ'', κλάδοι τῆς ἀρτηρίας, κατιοῦσα ἀρτή.

Τὸ αἷμα παραλαμβάνομεν ὑπὸ τοῦ δεξιοῦ κόλπου (ιδ. παρακειμ. εἰκόνα) τῆς καρδίας καὶ κατερχόμενον εἰς τὴν ὑποκειμένην δεξιὰν κοιλίαν, θλίβεται ως ὑπὸ κατα-
θλητικῆς ἀντλίας καὶ διὰ τῶν πνευμονικῶν ἀρτηρίων φέρεται πρὸς τοὺς πνεύμονας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πνεύμο-
νες εἰσπνέονται ἀποσφρικοῖς ἀέροι, παραλαμβάνειν ἐν
αὐτοῖς τὸ αἷμα κατὰ περίεργον ὅλως τρόπον τὸ ὄξυ-

γόνον τοῦ ἀέρος καὶ καθίσταται θερμόγονη γένεσις. Τοῦτο ἀκολουθῶς ἐπανέρχεται διὰ τῶν πνευμονικῶν φλεβῶν εἰς τὸν ἀριστερὸν κόλπον καὶ τὴν ὑποκειμένην ἀριστερὸν κοιλίαν καὶ ἐκ ταύτης, συστελλομένης τῆς καρδίας, ἐνέρχεται εἰς τὴν ἀρτήν (τὴν μεγάλην ἀρτηρίαν) καὶ μεταδίδοται διὰ τῶν ἀρτηριῶν, διακλαδιζομένων καὶ λεπτυνομένων ὅσον τῆς καρδίας ἀπομακρύνονται, εἰς δόλακληρον τὸ σῶμα ἐπὶ τέλους αἱ ἀρτηρίαι αὗται καθίστανται τοσοῦτον λεπταῖς, ώστε διεκρεύγουσι τὴν δόρασιν, καλοῦνται δὲ τότε τριχοειδῆ ἀγγεῖα αἵματοφρά. Οὕτω τὸ αἷμα διεισδύει εἰς ἀπαντα τὰ μέρη τοῦ σώματος καὶ διὰ τῶν τριχοειδῶν τούτων ἀγγείων, συνδεομένων μετὰ τῶν φλεβῶν, ἐπανέρχεται εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον τῆς καρδίας, ὅπως μεταβῇ εἰς τοὺς πνεύμονας καὶ τελέσῃ τὴν αὐτὴν κυκλοφορίαν ἐν τῷ σώματι. Ήν ἡμερησίᾳ τῆς καρδίας ἔργασίᾳ, ἥτις κατακαλίσκεται διὰ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ὑπελογίσθη εἰς 60,000 χιλιογραμμάτων, δηλ. δύναται νὰ ὑψώσῃ 60,000 χιλιόγραμμα εἰς ὕψος ἑνὸς μέτρου.

Ἐνῶ δὲ γίγνεται ἡ διπλὴ αὔτη τοῦ αἵματος κυκλοφορία, ἥτοι ἀπὸ τὴν καρδίαν πρὸς τοὺς πνεύμονας καὶ πάλιν πρὸς τὴν καρδίαν, καὶ ἀπὸ τὴν καρδίαν πρὸς πάντα τὰ μέρη τοῦ σώματος καὶ πάλιν ὀπίσω πρὸς τὴν καρδίαν, λαμβάνει χώραν ἡ περιεργος τῆς ὑλῆς ἀντικαταλαγή, δι᾽ ἣς οὐσίας ἀχρηστοῖς καὶ ἀνωφελεῖς ἀπάγονται ἀπὸ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος καὶ νέαι πρὸς ταῦτα μεταφέρονται.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι θαυμασίον, ἡ ἔξηγησις δύος, αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης δὲν διεσαφηνίσθη εἰσέτει· εἶναι δύο; βέβαιον, διτὶ τὸ αἷμα, ὅπου κινηταὶ πρὸς ἀπαντα τὰ μέρη τοῦ σώματος, ἐπιστρωνύνει ἐπὶ ἐκάστου μέρους τοσαύτας οὐσίας, ὡσαν ἔχει τοῦτο ἀνάγκην διὰ τὴν ἀνανέωσίν του, παραλαμβάνει δὲ ἔξ αὐτοῦ τὸ ἀχρηστον καὶ ἀπάγει αὐτὸ τοῦ σώματος.

Τὸ αἷμα, ὅπερ π. χ. ἐσχηματίσθη ἐντὸς τοῦ βρέφους ἐκ τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, ἐμπερέχον φωσφόρου, ὄξυγόνον καὶ ἀσθέστιον ὡς διγυασφορικὴν ἀσθεστορ (ἄλλας χημικόν), ἐπιστρωνύνει τοῦτο κατὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἐπὶ τῶν ὀστῶν καὶ σχηματίζει τὸ κύριον τούτων συστατικόν. Πρὸς τοὺς ὁδόντας δίδει καθ’ ὅμοιον τρόπον ἐμφύτων αὐθέστιον. Οἱ μύες, (αἱ σάρκες), παραλαμβάνουσιν ἐκ τοῦ αἵματος τὰ συστατικὰ αὐτῶν· καθ’ ὅμοιον τρόπον σχηματίζονται καὶ ἀνανεύονται διὰ τοῦ αἵματος τὰ νεῦρα, τὰ αίματοφόρα ἀγγεῖα, τὸ δέρμα, ὁ μυελός, οἱ ὄνυχες καὶ τὰ ἐσωτερικὰ δογματα, ἥτοι ἡ καρδία, τὸ ἡπαρ, τὰ ἔντερα, ὁ στόμαχος κτλ.

Πάντα δὲ ταῦτα δίδουσι ἀχρηστα συστατικὰ πρὸς τὸ αἷμα, ὅπερ παραλαμβάνον ταῦτα τὰ ἀπάγει ἐκτὸς τοῦ σώματος.

Ἄν μέλος τι τοῦ σώματος ἀποβορχίσωμεν, ώστε τὸ αἷμα νὰ μὴ δύναται νὰ κυκλοφορῇ ἐν αὐτῷ, τότε

τοῦτο θνήσκει, διότι ἡ ζωὴ τοῦ σώματος συνίσταται εἰς διηγεκὴ τούτου μεταλλαγήν, εἰς ἀνταλλαγὴν ἀχρήστων οὐσιῶν διὰ νέων ἡ ζῶσα δὲ αὔτη ἀνταλλαγὴ διατηρεῖται ὑπὸ τοῦ διαρρᾶς κυκλοφορούντας αἷματος, ὅπερ ἀνχνεοῦται συνεχῶς διὰ τῆς τροφῆς καὶ πάντοτε μειοῦται, διότι μεταβάλλεται εἰς ζῶντα μέρη τοῦ σώματος.

Διὸ τοῦτο δικαίως καλοῦσι τὰ σιτία ἡ τὰς τροφὰς μέσα τῆς ζωῆς καὶ τὸ ἐκ τῶν σιτίων παραγόμενον αἷμα, τὸν χρυμὸν τῆς ζωῆς.

ΕΝΟΦΘΑΛΜΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΓΚΕΝΤΡΙΣΜΟΣ

ΤΗΣ

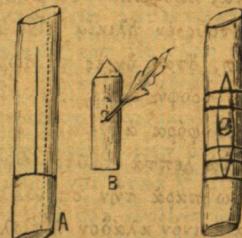
ΠΟΡΤΟΚΑΛΕΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΙΤΡΩΔΩΝ

ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Ως τροφοὶ τῆς πορτοκαλέας δύναται νὰ χρησιμεύσωσι κατὰ πρῶτον λόγον κιτρέα η κοιτή (νεραντζή) καὶ ιδίως η ζυγονεραντζή, κιτρέα η δέρχυμος (λεμονή) καὶ κιτρέα η χρυσομηλέα (πορτοκαλέα). Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον η κιτρέα η μηδική (κιτρηά). Αἱ δέξιαι περιγραφῆς καὶ συστάσεως μέθοδοι τῆς πορτοκαλέας καὶ τῶν ἄλλων δένδρων τῆς τάξεως τῶν κιτρωδῶν εἶναι αἱ ἀκόλουθοι πέντε.

Α'. Ενοφθαλμισμὸς κοινὸς ἡ ἀντεστραμμένος

Ἐκτελεῖται ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ιουνίου καὶ ἀπὸ τοῦ Ιουλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου. Τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἐνοφθαλμίζειν περιερράψμεν ἐν προηγουμένῳ κεφαλαίῳ, προκειμένου περὶ τῆς ἐλαίας, διόπου παραπέμπομεν τὸν ἀναγνώστην. Παραθέτομεν δὲ ἐνταῦθα ἐν σχήματι ἐνοφθαλμισμοῦ ἀνεστραμμένου, ἀναγκαῖον πάντοτε, ὅταν ὁ χυμὸς εἴναι ὑπὲρ τὸ δέον δέθμονος καὶ δύναται νὰ πνίξῃ, ως κοινῶς λέγουσι τὰ κέντρον. Η ὅταν ὁ καρπὸς εἴναι βροχερός.

Σχῆμα 5

Α τροφὸς μετὰ τῆς εἰς Λ σχισμῆς τοῦ φλοιοῦ, Β τὸ κέντρον συνιστάμενον ἐν ὑδεσθιμοῦ συνοδευομένου ὑπὸ τεμαχίου φλοιοῦ, Γ τροφὸς μετὰ τοῦ κέντρου.

Β'. Εγκεντρισμὸς διὰ κλάδου ὑπὸ τῶν φλοιῶν κατὰ μέθοδον ἀγγεικήν.

Τὸ τρόπου τοῦτου ἐγένετο περιγραφὴ ἀρκοῦσσα εἰς τὸ περὶ ἐλαίας σχετικὸν κεφαλαίον. Εκτελεῖται δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Ιουνίου καὶ ἀπὸ τοῦ